

Obsah

Seznam zkratk	9	1.6 Iatrogenní poškození na JIP (Z. Zadák)	30
Předmluva	10	1.6.1 Chybná diagnóza	31
1 Vymezení oboru intenzivní medicína a typy jednotek intenzivní péče (Z. Zadák)	11	1.6.2 Iatrogenní poškození způsobené výkonem	31
1.1 Vymezení oboru intenzivní medicína a typy JIP (Z. Zadák)	11	1.6.3 Iatrogenní poškození způsobené léčbou	32
1.1.1 Obecné JIP	12	1.6.4 Iatrogenní poškození způsobené laboratorní chybou	32
1.1.2 Oborové a specializované JIP	12	1.6.5 Iatrogenní dekubitální vředy a rozpady ran	33
1.1.3 Oborové interní JIP	13	1.6.6 Pády a úrazy při transportu	33
1.1.4 JIP chirurgického zaměření	14	1.7 Etické postoje a problémy v intenzivní péči, rozhodování v intenzivní péči (E. Havel)	34
1.2 Prostorové, přístrojové a personální zabezpečení JIP (Z. Zadák)	15	1.7.1 Základní pojmy	34
1.2.1 Plánování počtu lůžek	17	1.7.2 Základní etická pravidla	34
1.2.2 Základní principy uspořádání obecné interní JIP	17	1.7.3 Základní etické problémy intenzivní péče	36
1.2.3 Provozní a laboratorní prostory	18	1.8 Audit na JIP (B. Bakalář)	40
1.2.4 Personální zajištění JIP	19	1.8.1 Ustavení auditorského týmu	40
1.3 Edukace a klinický výzkum na JIP (Z. Zadák)	21	1.8.2 Výběr problému pro audit	41
1.3.1 Edukace personálu	21	1.8.3 Nastavení srovnávacích standardů	41
1.3.2 Klinický výzkum v intenzivní medicíně	22	1.8.4 Výběr sledovaných dat	41
1.4 Klasifikace akutních stavů – skórovací systémy (E. Havel)	25	1.8.5 Metody sběru dat a jejich analýza	41
1.4.1 APACHE (acute physiology and chronic health evaluation)	25	1.8.6 Interpretace výsledků, uvedení změn do praxe	42
1.4.2 APACHE II [= skóre akutního stavu + (15-GCS) + skóre věku + skóre chronického stavu]	27	1.9 Hygienický a protiepidemický režim JIP (E. Havel)	42
1.4.3 SOFA (sepsis-related organ failure assessment)	27	1.9.1 Obecná charakteristika	42
1.4.4 GCS (Glasgow coma scale)	28	1.9.2 Hygienicky významné činnosti	43
1.5 Dokumentace a protokoly na JIP (Z. Zadák, E. Havel)	28	2 Základní metody používané na jednotce intenzivní péče (Z. Zadák, E. Havel)	47
1.5.1 Význam přesné dokumentace	28	2.1 Kanylace žilního systému a ošetřování kanyly (Z. Zadák)	47
1.5.2 Obecné indikace k léčbě nemocného na JIP	29	2.1.1 Příprava na kanylaci cévního systému	47

2.1.2	Typy katétrů	48	2.8.3	Význam prevence nozokomiální infekce na JIP	92
2.1.3	Materiál a technické vlastnosti katétrů	49	2.9	Rehabilitace v intenzivní péči (V. Tošnerová)	93
2.1.4	Přístupové cesty do centrálního žilního systému	50	2.9.1	Léčebná rehabilitace	94
2.1.5	Komplikace spojené se zaváděním a udržováním centrálního katétru ...	55	2.9.2	Fyzioterapie	94
2.2	Monitorování na JIP (E. Havel)	58	2.10	Analgie a sedace na JIP (E. Havel, Z. Zadák)	101
2.2.1	Klinické monitorování	58	2.10.1	Nefarmakologické aspekty sedace	101
2.2.2	Přístrojové monitorování	58	2.10.2	Farmakologická analgezie a sedace	102
2.3	Přístupy do dýchacích cest (E. Havel) ...	62	2.10.3	Monitorování léčby bolesti a sedace	103
2.3.1	Neinvazivní přístupy do dýchacích cest	62			
2.3.2	Tracheální intubace	63			
2.3.3	Invazivní přístupy otevření dýchacích cest na krku	64	3	Časté stavy a syndromy v intenzivní medicíně (diferenciální diagnóza, léčba) ...	107
2.3.4	Toaleta dýchacích cest u ventilovaných pacientů	66	3.1	Komatózní stavy (Z. Zadák)	107
2.4	Umělá plicní ventilace (E. Havel)	66	3.1.1	Klinická diagnóza poruchy vědomí	108
2.4.1	Indikace k umělé plicní ventilaci ...	67	3.1.2	Etiologické dělení komatózních stavů	108
2.4.2	Umělá plicní ventilace pozitivním tlakem	67	3.2	Hypotenze (E. Havel)	115
2.4.3	Prevence VILI, strategie protektivní ventilace	68	3.3	Dušnost (E. Havel)	119
2.4.4	Arteficiální ventilace při ventilačním selhání (zdravá plic, mimoplicní indikace k arteficiální ventilaci)	68	3.4	Ikterus na JIP (P. Hůlek, T. Vanásek)	121
2.4.5	Arteficiální ventilace při respiračním selhání (nemocná plic) ...	69	3.4.1	Diferenciální diagnostika ikteru ...	121
2.4.6	Základní ventilační režimy	70	3.4.2	Klasifikace ikteru	121
2.4.7	Modifikace parametrů ventilace podle aktuálního stavu	73	3.4.3	Postup při vyšetření nemocného s ikterem	122
2.4.8	Neinvazivní plicní ventilace	73	3.5	Horečka na JIP (J. Cerman)	125
2.5	Eliminační techniky (hemodialýza, hemodiafiltrace, hemofiltrace, hemoperfuze, peritoneální dialýza) (P. Fixa)	74	3.5.1	Definice horečky	125
2.5.1	Standardní HD, HF a HDF	74	3.5.2	Fyziologie horečky	126
2.5.2	Hemodialýza	76	3.5.3	Význam horečky	126
2.5.3	Cévní přístup	79	3.5.4	Technika měření tělesné teploty ...	127
2.6	Hyperbarická oxygenoterapie v intenzivní medicíně (R. Barcal, M. Emmerová, M. Hadravský)	80	3.5.5	Příčiny horečky na JIP	128
2.7	Laboratorní medicína v intenzivní péči (P. Živný, V. Palička)	85	3.5.6	Léčba horečky	131
2.8	Mikrobiologické aspekty závažných infekcí na JIP (E. Toršová, V. Chmelařová)	88	3.6	Anemie (J. Malý)	131
2.8.1	Aktivní pátrání po zdroji infekce	88	3.6.1	Diferenciální diagnostika anemií ...	131
2.8.2	Zásady empirické adekvátní léčby těžkých infekcí na JIP	90	3.6.2	Klasifikace anemií	131
			3.6.3	Anemický syndrom	132
			3.6.3	Laboratorní vyšetření u anemií ...	133
			3.7	Malnutrice, poruchy výživy a jejich léčba (parenterální, enterální výživa) (Z. Zadák)	133
			3.7.1	Diagnóza malnutrice a indikace umělé výživy (parenterální a enterální)	134
			3.7.2	Využití laboratorních metod k diagnóze malnutrice	134
			3.7.3	Poruchy výživy a jejich léčba (malnutrice, umělá výživa)	136

3.7.4	Složky parenterální výživy v intenzivní péči	136	4.5.5	Akutní jaterní selhání při meta- bolických chorobách jater	200
3.8	Parenterální výživa formou All-in-One (<i>Z. Zadák</i>)	140	4.5.6	Akutní alkoholická steatohepati- tida a hepatitida	200
3.9	Enterální výživa (<i>Z. Zadák</i>)	141	4.5.7	Jaterní selhání v těhotenství	201
3.9.1	Tekuté výživy připravené kuchařskou technologií	143	4.5.8	Jaterní selhání u chronických hepatopatií	201
3.9.2	Polymerní formule enterální výživy	144	4.5.9	Krvácení při portální hyper- tenzi	203
3.9.3	Elementární a oligomerní diety ...	144	4.5.10	Akutní krvácení z varixů či gastropatie	203
3.9.4	Časná enterální výživa v intenzivní péči	145	4.5.11	Refrakterní krvácení	204
3.9.5	Aplikační cesty enterální/ luminální výživy	145	4.5.12	Ascites	206
4	Častá systémová onemocnění v intenzivní péči	147	4.5.13	Jaterní encefalopatie	207
4.1	Šok a multiorgánové selhání (<i>J. Maňák</i>)...	147	4.5.14	Hepatorenální syndrom	208
4.1.1	Definice šoku	147	4.6	Akutní pankreatitida (<i>Z. Zadák, E. Havel</i>)	208
4.1.2	Patofyziologie šoku	148	4.7	Biochemie a metabolismus vodní a mine- rálové rovnováhy (<i>A. Kazda, A. Jabor</i>) ...	219
4.1.3	Diagnóza šoku	152	4.8	Klinické poznámky k poruchám vodní a iontové rovnováhy (<i>Z. Zadák</i>)	235
4.1.4	Léčba šoku	153	4.8.1	Dehydratace	237
4.2	Akutní srdeční selhání (<i>J. Vojáček</i>)	157	4.8.2	Hyperhydratace	238
4.2.1	Akutní levostranné srdeční selhání	157	4.9	Minerální mikronutrienty a vitaminy (<i>Z. Zadák</i>)	239
4.2.2	Akutní pravostranné srdeční selhání	161	4.10	Poruchy acidobazické rovnováhy (<i>A. Jabor, A. Kazda</i>)	240
4.2.3	Léčba akutního levostranného srdečního selhání	162	4.10.1	Základní klasifikace acidobazic- kých poruch	240
4.2.4	Kardiogenní šok	163	4.10.2	Definice základních ukazatelů ...	241
4.2.5	Arytmie (<i>Z. Zadák, E. Havel</i>)	166	4.11	Akutní selhání ledvin (<i>P. Fixa</i>)	251
4.3	Akutní respirační selhání (<i>E. Havel</i>)	170	4.12	Náhlé stavy v endokrinologii (<i>J. Horáček</i>)	262
4.3.1	Respirační insuficience	170	4.12.1	Úvod, přehled	262
4.3.2	ALI a ARDS – akutní plicní selhání	172	4.12.2	Adenohypofýza	262
4.3.3	Nozokomiální pneumonie	174	4.12.3	Neurohypofýza	263
4.4	Vybrané akutní stavy v gastroentero- logii (<i>J. Bureš</i>)	176	4.12.4	Štítná žláza	265
4.4.1	Krvácení do trávicího ústrojí	176	4.12.5	Příštítná těliska	268
4.4.2	Akutní toxická dilatace tlustého střeva	181	4.12.6	Kora nadledvin	269
4.4.3	Pseudomembranózní kolitida ...	183	4.12.7	Dřeň nadledvin	270
4.4.4	Průjem	185	4.12.8	Gastroenteropankreatický (GEP) endokrinní systém	271
4.5	Jaterní selhání (<i>T. Vaňásek, P. Hůlek</i>)	192	4.12.9	Ektopická sekrece hormonů ...	271
4.5.1	Akutní jaterní selhání (AJS)	192	4.13	Akutní stavy v diabetologii (<i>A. Šmahelová</i>)	273
4.5.2	Vybraná onemocnění vyvolávající závažné jaterní poškození	198	4.13.1	Úvod	273
4.5.3	Akutní jaterní selhání z toxických příčin	199	4.13.2	Akutní metabolické dekompen- zace diabetu	274
4.5.4	Akutní jaterní selhání z cévních příčin	200	4.13.3	Hypoglykemie	278
			4.13.4	Diferenciální diagnóza akutních stavů v diabetologii	281

4.14 Akutní stavy v hematologii (<i>J. Malý, P. Žák, V. Maisnar, L. Jebavý</i>)	281	4.17.4 Prevence a léčba	313
4.14.1 Akutní stavy provázející šokový syndrom, diseminovaná intra- vaskulární koagulace (DIC)	281	4.18 Otravy (<i>P. Fixa</i>)	314
4.14.2 Trombotická trombocytopenická purpura (TTP)	284	4.18.1 Obecná charakteristika	314
4.14.3 Heparinem indukovaná trombo- cytopenie (HIT)	287	4.18.2 Nejčastější druhy otrav	316
4.14.4 Akutní promyelocytární leukemie (APL)	289	5 Nástrahy intenzivní medicíny (<i>jak rozpoznat a řešit některé situace v intenzivní medicíně</i>) (<i>Z. Zadák, E. Havel</i>)	321
4.14.5 Komplikace transplantace kostní dřeně (<i>J. Malý, L. Jebavý</i>)	290	Acidóza	321
4.14.6 Reakce a komplikace léčby krevními deriváty (<i>J. Malý, V. Maisnar</i>)	291	Acidóza nejasného původu	321
4.15 Infekční onemocnění (<i>V. Dostál, S. Plíšek</i>)	292	Akutní fokální neurologický deficit	321
4.15.1 Intenzivní péče v infekciologii ...	292	Alkoholismus – disimulace	321
4.15.2 Meningokokové nákazy	293	Aminofylin	321
4.15.3 Stafylokokové nákazy	294	Beta-blokátory a hyperkalemie	322
4.15.4 Syndrom toxického šoku (TSS) ...	296	Bolest na hrudi	322
4.15.5 Pneumokokové nákazy	297	Bradykardie při poruše vegetativní stability	322
4.15.6 Listerióza	298	Diabetická ketoacidóza	322
4.15.7 Herpetická encefalitida	299	Diferenciální diagnostika hypovolemie a arteriální/venózní vazokonstrikce	322
4.15.8 Bioterrorismus	300	Konstantní (fixovaná) tachykardie (embryokardie)	322
4.15.9 Antrax	301	Nehmatný tep na velkých tepnách (karotidy, arteria femoralis)	322
4.16 Sepse (<i>J. Cerman</i>)	302	Nejasné febrilie u enterální výživy	323
4.16.1 Úvod	302	Otok paže	323
4.16.2 Terminologie	302	Poruchy rytmu a akutní delirium	323
4.16.3 Epidemiologie	303	Tachykardie a tachyarytmie	323
4.16.4 Mortalita a letalita	303	Technické nástrahy v péči o pacienta na JIP	323
4.16.5 Patofyziologie sepse	303	Třesavka	324
4.16.6 Diagnostika sepse	304	Vnitřní krvácení	324
4.16.7 Syndrom multiorganového selhání (MODS) u sepse	306	Výrazný ikterus se vzestupem bilirubinu a normálními hodnotami alkalické fosfatázy	324
4.16.8 Hlavní zásady léčby sepse a septického šoku	307	Zlepšení oligurie a retence tekutin u nemocných s ascitem	324
4.17 Polyneuropatie a myopatie kriticky nemocných (<i>J. Maňák</i>)	310	Zvláštnosti fyzikálního vyšetření nemocného na JIP	324
4.17.1 Polyneuropatie kriticky nemocných (CIP)	310	Přílohy k organizaci a akreditaci intenzivní medicíny	325
4.17.2 Myopatie kriticky nemocných (CIM)	311	Příloha A	325
4.17.3 Význam neuromuskulárních poruch kriticky nemocných	312	Příloha B	327
		Příloha 1	328
		Příloha 2–6	329
		Příloha 7	330
		Rejstřík	331